

KONFERENCJA

21 maja 2025 r.

pn. „*Stan i potrzeby lokalnych partnerstw ds. wody po 5. latach funkcjonowania*”

Tytuł: Dobre praktyki współpracy w ramach LPW z samorządem lokalnym na przykładzie Gminy Kluczbork

autor: Krzysztof Chęć

p.o. Dyrektora

Departament Ochrony przed Powodzią i Suszą

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Materiał przygotowany przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie na zlecenie Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie.
Operacja pn.: „Lokalne partnerstwa ds. wody (LPW)” współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

DZIAŁANIA PGW WODY POLSKIE

PGW Wody Polskie podejmuje od lat działania, które umożliwiają retencjonowanie już i tak uszczuplonych zasobów wodnych praktycznie w każdym możliwym miejscu, które daje ku temu możliwość.

Tzw. retencja korytowa pozwala zatrzymać wodę w górnych partiach zlewni rzek, przeciwdziałając jej nadmiernemu spływowi z gruntów rolniczych i leśnych.

Mimo to rolnicy są namawiani, by przejęli część zobowiązań, wśród których można wymienić: odtwarzanie śródpolnych oczek wodnych i zadrzewień, odejście od deszczowni na rzecz nawadniania kropelkowego, uprawę roślin bardziej odpornych na wysokie temperatury, stosowanie systemów drenarskich do nawodnień, czy stosowanie odpowiednich technik agrarnych.

Projekty te zakładają wdrożenie prac zarówno inwestycyjnych, planistycznych, społecznych i edukacyjnych, nastawionych na racjonalne korzystanie z zasobów wodnych oraz ich ochronę.

Jest to m.in. budowa stopni wodnych i dużych zbiorników zaporowych na większych rzekach, zwiększenie udziału retencji korytowej w mniejszych ciekach, czy magazynowanie wody w jeziorach i na terenie mokradeł.

Obok tego zawierają one również propozycje regulacji prawnych oraz katalog działań mających na celu zmniejszenie zużycia wody, przeciwdziałanie nadmiernemu odpływowi wód z terenów miejskich czy redystrybucję wód zanieczyszczonych.

OBOWIĄZEK UTRZYMYWANIA URZĄDZEŃ MELIORACJI WODNYCH

Zgodnie z art. 205 Prawa wodnego utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy – do tej spółki lub tego związku spółek wodnych.

Zgodnie natomiast z art. 206 Prawa wodnego jeżeli obowiązek, o którym mowa w art. 205, nie jest wykonywany, właściwy organ Wód Polskich ustala, w drodze decyzji, proporcjonalnie do odnoszonych korzyści przez właścicieli gruntów, szczegółowe zakresy i terminy jego wykonywania.

Obowiązki na bazie tego artykułu nałożyć można tylko na właścicieli gruntów, nie zaś na spółki wodne, nawet jeśli nie wywiązują się one ze swoich obowiązków.

Jedynym rozwiązaniem, zmierzającym finalnie do przeprowadzenia wymaganych prac, jest nałożenie obowiązku na właściciela gruntu, znajdującego się w obszarze korzystnego oddziaływania urządzenia melioracji wodnych. Taka umowa wiąże spółkę z właścicielem na podstawie prawa cywilnego, a właściciel ma prawo na tej podstawie ubiegać się o wszelkie roszczenia, przy zachowaniu ciągłości działania na podstawie art. 206 Prawa Wodnego.

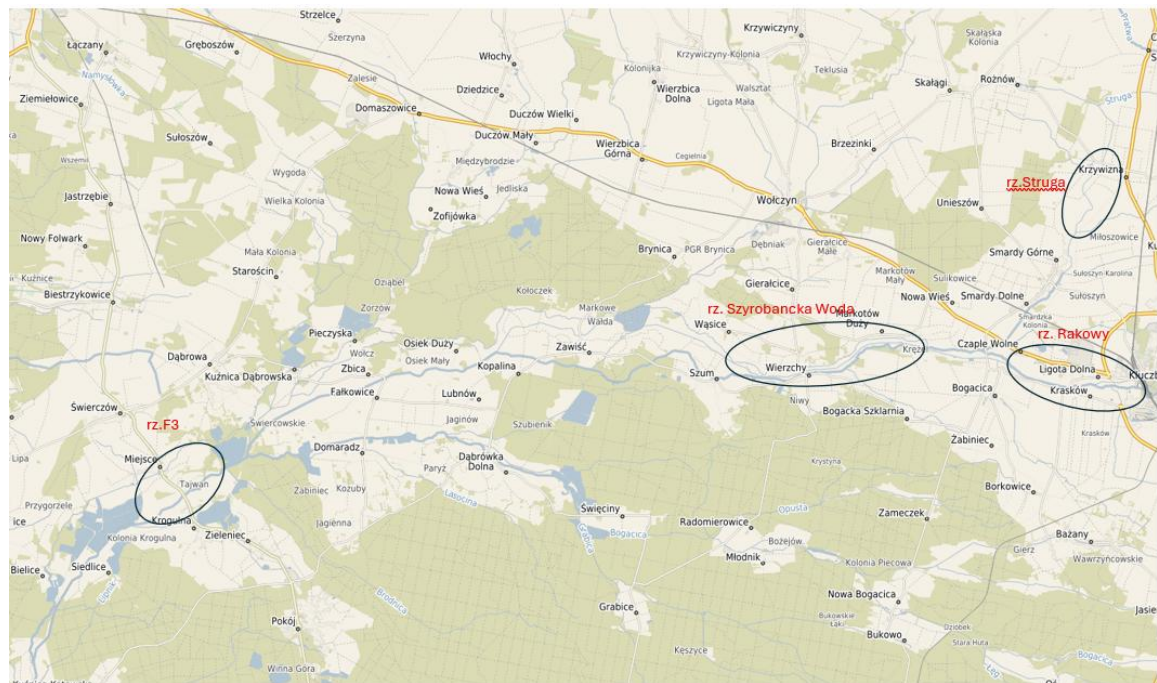
WSPÓŁPRACA PGW WODY POLSKIE I SPÓŁEK WODNYCH

PGW Wody Polskie podczas planowania realizacji zadań utrzymaniowych oraz pracy urządzeń wodnych uwzględniają wnioski Lokalnych Partnerstw ds. Wody, z samorządów i społeczności lokalnych a także spółek wodnych

- Modernizacja i remont urządzeń melioracyjnych w tym zastawek w celu zwiększenia retencji.
- Planowanie prac utrzymaniowych w ciekach będącymi odbiornikami i doprowadzalnikami wód do obiektów melioracyjnych.
- Wprowadzanie zmian w Prawie Wodnym w celu umożliwieniu rolnikom zatrzymywanie wód w systemach melioracyjnych bez dodatkowych formalności – pozwoleń wodnoprawnych.
- Umożliwienie, poprzez piętrzenie na ciekach, wykorzystywanie istniejącej sieci rowów i drenaży do nawodnienia łąk i gruntów ornych.

PRZYKŁAD WZORCOWEJ WSPÓŁPRACY PGW WODY POLSKIE I SPÓŁKI WODNEJ W KLUCZBORKU

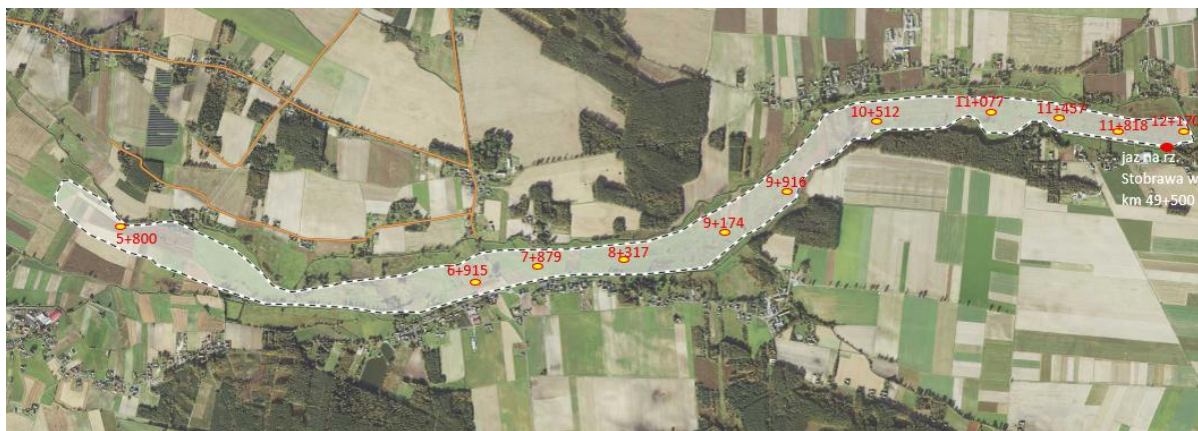
Wzorowa współpraca PGW Wody Polskie, lokalnych samorządów i indywidualnych rolników na terenie zlewni rzeki Stobrawy zaowocowała realnymi i wymiernymi efektami, które da się odczuć już po jednym sezonie wegetacyjnym. Przykład powiatu kluczborskiego pokazuje, że w dobie gwałtownych zmian klimatu tylko zintegrowane działania, oparte na wzajemnym zrozumieniu i chęci rozwiązania problemów, mogą przynieść zamierzone skutki.

PRZYKŁAD WZORCOWEJ WSPÓŁPRACY PGW WODY POLSKIE I SPÓŁKI WODNEJ W KLUCZBORKU

W 2023 roku zostały wypracowane pierwsze kroki współpracy PGW Wody Polskie ze spółkami wodnymi oraz z JST (przykład gm. Wołczyn pow. kluczborski i rz. Szyrobancka Woda), a następnie zintegrowane działania współpracy zastosowano w pracach w gm. Kluczbork (rz. Rakowy i rz. Struga)

„Prace utrzymaniowe na rzece Szyrobancka Woda w km 5+500-12+170 m. Wąsice-Wierzchy-Markotów Duży gm. Wołczyn wraz z remontem 11 szt. zastawek celem zwiększenia retencji korytowej rzeki z wykorzystaniem na cele rolnicze”

- Po realizacji prac utrzymaniowych na całym obiekcie, została przywrócona funkcja nawodnienia (warunek wystarczająca ilość wody w rzece) gruntów rolnych (stanowiących głównie użytki zielone) o powierzchni ok. 180 ha;
- koszt zadania: 258 056,56 zł.

PRZYKŁAD WZORCOWEJ WSPÓŁPRACY PGW WODY POLSKIE I SPÓŁKI WODNEJ W KLUCZBORKU

W 2023 roku zostały wypracowane pierwsze kroki współpracy PGW Wody Polskie ze spółkami wodnymi oraz z JST (przykład gm. Wołczyn pow. kluczborski i rz. Szyrobancka Woda), a następnie zintegrowane działania współpracy zastosowano w pracach w gm. Kluczbork (rz. Rakowy i rz. Struga) „Prace utrzymaniowe na rzece F3 w km 4+140-8+500 m. Miejsce gm. Świerczów wraz z remontem 7 szt. zastawek celem zwiększenia retencji korytowej rzeki z wykorzystaniem na cele rolnicze”

- Po realizacji prac utrzymaniowych na całym obiekcie, została przywrócona funkcja nawodnienia (warunek wystarczająca ilość wody w rzece) gruntów rolnych (stanowiących głównie użytki zielone) o powierzchni ok. 100 ha;
- koszt zadania: 263 070,19 zł.

PRZYKŁAD WZORCOWEJ WSPÓŁPRACY PGW WODY POLSKIE I SPÓŁKI WODNEJ W KLUCZBORKU

W ramach założeń do Programu Kształtowania Zasobów Wodnych w roku 2024 zrealizowano – Spółka Wodna Kluczbork:

Prace utrzymaniowe na rzece Rakowy w km 0+000 - 4+360 i na Kanale Za Stacją 0+000 - 0+250 m. Ligota Dolna - Czaple Wolne gm. Kluczbork wraz z remontem zastawek celem zwiększenia retencji korytowej rzeki z wykorzystaniem na cele rolnicze (12 szt.)."

- Po realizacji prac utrzymaniowych na obiekcie, zostanie przywrócona funkcja nawodnienia gruntów rolnych o powierzchni ok. 73 ha;
- Koszt zadania: 323 847,32 zł.

PRZYKŁAD WZORCOWEJ WSPÓŁPRACY PGW WODY POLSKIE I SPÓŁKI WODNEJ W KLUCZBORKU

W ramach założeń do Programu Kształtowania Zasobów Wodnych w roku 2024 zrealizowano – Spółka Wodna Kluczbork:

Prace utrzymaniowe na rzece Struga w km 0+000-7+420 m. Smardy Górne - Krzywizna gm. Kluczbork, m. Rożnów gm. Wołczyn wraz z remontem zastawek celem zwiększenia retencji korytowej rzeki z wykorzystaniem na cele rolnicze (3 szt.), Zadanie realizowane będzie z rekomendacją Spółki Wodnej w Gminie Kluczbork oraz Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Łosiu.

- Po realizacji prac utrzymaniowych na obiekcie, zostanie przywrócona funkcja nawodnienia gruntów rolnych o powierzchni ok. 100 ha;
- Koszt zadania: 116 172,39 zł.

PRZYKŁAD WZORCOWEJ WSPÓŁPRACY PGW WODY POLSKIE I SPÓŁKI WODNEJ W KLUCZBORKU 2025 r.

W ramach założeń do Programu Kształtowania Zasobów Wodnych na rok 2025 zaplanowano do realizacji:

Prace utrzymaniowe na rzece Stara Stobrawa w km 1+000-1+287 m. Ligota Dolna- Kluczbork gm. Kluczbork wraz z remontem jazu w km 1+234 celem zwiększenia retencji korytowej rzeki

- Wykonanie prac utrzymaniowych na cieku wraz z remontem jazu, celem zwiększenia retencji

REALIZACJA ZADAŃ UTRZYMANIOWYCH WYNIKAJĄCYCH Z ZAŁOŻEŃ DO PROGRAMU KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH

Zadania o charakterze utrzymaniowym:

- W 2020 r. zakończono 102 zadania na kwotę 10,8 mln zł;
- W 2021 r. zakończono 65 zadań na kwotę 5,7 mln zł;
- W 2022 r. zakończono 72 zadania na kwotę 5,6 mln zł;
- W 2023 r. zakończono 99 zadań na kwotę 7,9 mln zł;
- W 2024 r. zakończono 73 zadania na kwotę ponad 8 mln zł;
- Na rok 2025 zaplanowano do realizacji 76 zadań na kwotę ok. 11 mln zł.

Zrealizowano 411 działań
o charakterze utrzymaniowym
(obejmują one ok. 1182
obiekty)

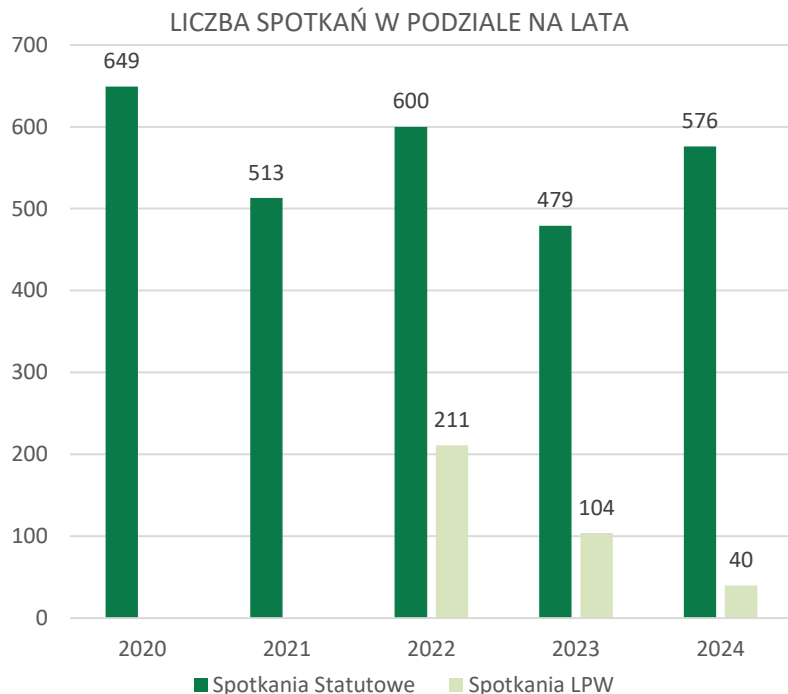
Wydatkowano do chwili
obecnej ponad 38 mln zł

Obszar oddziaływania
to ponad 52 tys. ha w tym
grunty użytkowane rolniczo to
ok 45 tys. ha

Realizacja zadań tych niesie
za sobą możliwość
zwiększenia retencji
o ok. 11,5 mln m³

PGW Wody Polskie prowadzi piętrzenia na około 4 000 obiektach hydrotechnicznych na terenie całej Polski w zależności od lokalnych potrzeb, ograniczając odpływ wody na ciekach przy pomocy zastawek lub zamknięć na istniejących małych obiektach. Dzięki tym działaniom możliwe jest zwiększenie retencji korytowej nawet do 378 mln m³.

SPOTKANIA STATUTOWE ORAZ SPOTKANIA DS. LOKALNYCH PARTNERSTW WODNYCH

Spotkania w ramach kształtowania
zasobów wodnych oraz działalności
statutowej PGW WP na 31.03.2025 r.

242 deklarowane
spotkania

- 7 porozumień rzeczowych
- brak porozumień finansowych

Spotkania Lokalnych
Partnerstw ds. Wody (LPW)
na 31.03.2025 r.

79 deklarowanych
spotkań

- 2 listy intencyjne
- 4 deklaracje współpracy

REALIZACJA ZADAŃ INWESTYCYJNYCH WYNIKAJĄCYCH Z PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014-2020

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, na operacje typu „Zarządzanie zasobami wodnymi”, PGW Wody Polskie realizuje 9 inwestycji na podstawie zawartych umów o przyznanie pomocy z poszczególnymi Samorządami Województw.

Łączna szacunkowa wartość realizacji inwestycji wynosi 68,84 mln zł.

- W kwietniu br. zakończono realizację jednej inwestycji o wartości 1,58 mln zł.
- Kontynuowane są roboty budowlane dla 7 inwestycji.
- Jedna inwestycja jest na etapie wyboru wykonawcy robót budowlanych.

*Obecnie w konsultacjach jest projekt zmiany rozporządzenia wydłużający termin realizacji programu do 31 października 2025 roku, jednak rozporządzenie nie zostało jeszcze przyjęte.

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

Dziękuję za uwagę

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Operacja realizowana przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej

„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.